

VAIKAI IR NUODAI

Naudingi pirmosios pagalbos patarimai tėvams,
jei vaikas apsinuodijo

Patvirtinta

Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro
ir Lietuvos klinikinės toksikologijos draugijos

KUR KREIPTIS

Įtardami apsinuodijimą visuomet kreipkitės į:

**savo šeimos gydytoją.
Jo telefoną įrašykite čia**

---

arba

**Apsinuodijimų kontrolės ir
informacijos biurą**
telefonais

+370 5 236 20 52

arba

+370 687 53378

arba

**Pagalbos telefonu
112**

TURINYS

Įvadas	6
Kaip užkirsti kelią apsinuodijimams	6
Kaip atpažinti apsinuodijimą	8
Bendrosios taisyklės, kaip elgtis vaikui apsinuodijus	8
Pirmoji pagalba apsinuodijus	9

Vaistai	10
Centrinę nervų sistemą veikiantys medikamentai	
Vaistai nuo skausmo	
Vitaminai ir maisto papildai	

Kvaišalai	12
Alkoholis	
Narkotinės medžiagos	
Nikotinas / tabakas	

Dujos	13
Smalkės / gaisro dūmai	
Gamtinės dujos	

Asmens higienos priemonės	15
Dantų pasta	
Plaukų šampūnas / dušo želė / muilas	
Kosmetikos priemonės	
Losjonai po skutimosi	
Nagų lako valiklis	
Plaukų dažai	

Buitinė chemija	17
Skalbikliai / skalbinių minkštikliai	
Dėmių valikliai	
Balikliai	
Indų plovikliai (plauti rankomis)	
Indaplovių plovikliai	

Orkaičių / kepsninių valikliai	
Tualetų valikliai	
Stiklų valikliai	
Baldų poliravimo priemonės	
Grindų blizginimo priemonės	

Sodininkystės ir daržininkystės priemonės	23
Gėlių trąšos	
Priemonės nuo vabzdžių	
Graužikų nuodai	

Gyvūnų įkandimai / įgėlimai	25
Vabzdžių įgėlimai	
Gyvatės įkandimas	

Techninės priemonės	26
Tirpikliai	
Dažai / lakai	
Klijai / montavimo putos	
Galvaniniai elementai	
Benzinas / dyzelinas	
Stabdžių skystis / aušinimo skystis	

Nuodingi augalai	29
------------------------	----

Grybai	30
--------------	----

Nitratai	31
----------------	----

Apie Espumisan® L	32
-------------------------	----

Kur kreiptis	34
--------------------	----

ĮVADAS

Mieli tėveliai,

mūsų rekomendacinė knygelė turėtų Jums padėti išvengti apsinuodijimų, o vaikui apsinuodijus – tinkamai elgtis. Deja, patirtis rodo, kad dažniausiai apsinuodija 1–4 metų vaikai. Tokio amžiaus vaikai pasaulį bando pažinti ragaudami viską, ką randa savo kelyje, todėl būtina jiems sukurti saugią aplinką. Dauguma buityje vartojamų produktų yra pavojingi jiems patekus ant odos, į akis, įkvėpus garų ar prarijus, o išsigandę tėvai nežino, kaip elgtis. Nuo pirmosios pagalbos dažnai priklauso, kiek žalos apsinuodijimas padarys vaiko sveikatai.

Ši knygelė padės Jums atpažinti apsinuodijimą ir patars, kaip elgtis. Išvardysime svarbiausias Jūsų namuose ir buityje pasitaikančias nuodingas medžiagas ir pagrindines priemones, kurių reikia imtis apsinuodijus vaikui.

Pirmiausia norėtume atkreipti Jūsų dėmesį į svarbiausias taisykles:

1. Išlikite ramūs.

2. Paskambinkite bendrosios pagalbos telefonu 112 arba į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą telefonais +370 5 236 20 52 arba +370 687 533 78. Taip iš karto išsiaiškinsite, ar egzistuoja pavojus ir ką daryti toliau. Taip pat Jums pasakys, ar reikia kreiptis į gydytoją arba važiuoti į ligoninę.

Buityje naudojamų produktų sudėtis labai įvairi, todėl prieš ko nors imdamiesi pasikonsultuokite su gydytoju ar Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuru. Kalbėdami telefonu visada turėkite produkto, kuriuo buvo apsinuodyta, pakuotę. Gali prireikti perskaityti visą jo sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis. Vykdami pas gydytoją, būtinai pasiimkite produkto, kuriuo apsinuodyta, pakuotę arba etiketę.

Nuoroda

Rekomendacijos patvirtintos

*Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro
ir Lietuvos klinikinės toksikologijos draugijos.*

KAIP UŽKIRSTI KELIĄ APSINUODIJIMAMS

Paprasčiausias būdas išvengti apsinuodijimų – nelaikyti pavojingų medžiagų vaikams pasiekiamose vietose.

Turėtumėte žinoti keletą taisyklių:

- Visas buityje naudojamas **chemines medžiagas laikykite atskirai nuo maisto produktų**, pavojingus chemikalus (ploviklius, skalbiklius, valiklius ir t. t.) – rakinamose spintelėse ar kitose vaikams nepasiekiamose vietose.
- **Nė akimirksniai nepalikite be priežiūros preparatų**, kuriuos naudojate, nes dauguma nelaimingų atsitikimų įvyksta tada, kai suaugusieji nueina atsiliiepti telefonu ar atidaryti durų, palikę pasiekiamus chemikalus ar vaistus. Net ir naudojimo metu preparatus laikykite uždarytus.
- Visus buityje **naudojamus produktus po naudojimo iš karto padėkite vaikams nepasiekiamoje vietoje**. Skystų cheminių medžiagų ar vaistų pakuotes po naudojimo kruopščiai nuvalykite, tuščias pakuotes prieš išmesdami išplaukite.
- Pirkdami priemones atkreipkite dėmesį, ar **dangteliai yra apsaugoti nuo vaikų**; juos sunkiau atidaryti. Tačiau nepamirškite, kad tai tik apsaugos priemonė, o mažos rankytės ir juos atidaro. Perskaitykite ant pakuočių pateiktus perspėjimus.
- **Visas medžiagas laikykite originaliose pakuotėse**, neperpilkite ir neperpakuokite medžiagų, kad vėliau jų nesusipainiotumėte! Nelaikykite pavojingų medžiagų likučių netinkamuose induose (pvz.: gėrimų buteliuose, maisto produktų pakuotėse ir pan.). Nenuplėškite etiketėlių, neišmeskite vaistų informacinių lapelių.
- Nepalikite cigarečių, cigarų ir pilnų peleninių, alkoholio ar jo likučių vaikams pasiekiamose vietose.
- **Vaistus laikykite atskirai nuo kitų buityje vartojamų preparatų**, vaikams nepasiekiamoje vietoje, užrakintus. Nevartokite vaistų tamsoje. Netyčia išgėrus ar padavus ne tuos vaistus, visais atvejais būtina pasikonsultuoti su **Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro specialistais** ar šeimos (vaikų) gydytoju.
- **Venkite vaistų vartojimo vaikų akivaizdoje, nevadinkite jų saldinais**. Vaikai mėgsta kopijuoti suaugusiųjų elgesį ir Jums nematant, gali neatsispirti pagundai pasivaišinti „saldiniais“. Mokykite vaikus vaistus vartoti tik tada, kai duoda suaugusieji, neleiskite jų vartoti savarankiškai.
- **Neduokite vaikui suaugusiesiems skirtų vaistų**. Pirkdami nereceptinius preparatus, atkreipkite dėmesį, ar jie skirti vidiniam ar išoriniam naudojimui ir ar leidžiama jų duoti vaikams.
- **Žinokite visų namuose ir sode auginamų augalų pavadinimus**, pasiskaitykite apie juos, kad žinotumėte, kurie jų nuodingi ir kelia pavojų vaikams (pvz.: kukmedis, tuja, ricinmedis, difenbachija). Greičiausiai juos atpažinsite naudodami botaninį pavadinimą. Pirkdami naują augalą pasiteiraukite jo botaninio pavadinimo ir jį užsirašykite. Nuodingi augalai turi būti vaikams nepasiekiamoje vietoje.
- **Patikrinkite savo sodą** (ir ypač nežinomą teritoriją), prieš leisdami vaikui jame žaisti. Pasidomėkite Jums nežinomais augalais ir grybais, paaiškinkite vaikams, kodėl negalima jų valgyti.
- **Mokykite vaiką, kad paklaustų, ar daiktas valgomas**, prieš dėdamas jį į burną, kad negertų nežinomų skysčių ir nevalgytų nežinomų uogų ar grybų.
- **Įsirenkite bent vieną į anglies monoksidą reaguojančią signalizaciją** (detektorių), jei Jūsų namuose vanduo ar oras šildomas krosnimi, dujiniu ar kieto kuro katilu.

KAIP ATPAŽINTI APSINUODIJIMĄ

Deja, nėra bendrų požymių, iš kurių galėtumėte atpažinti apsinuodijimą. Susirūpinti turėtumėte pamatę ar pajutę šiuos dalykus:

- neaiškių medžiagų pėdsakai aplink burną, ant rankų, drabužių;
- iš burnos sklindantis alkoholio, valiklio, ploviklio ar tirpiklio, eterinių aliejų kvapas;
- vaikas kažką kramto, nors jam valgyti nieko nedavėte;
- iš peleninių dingusios nuorūkos, išbarstytos ar dingusios cigaretės, dingusios tabletės ir pan.;
- atidarytos valymo, plovimo, skalbimo priemonių ar medikamentų pakuotės, kurios anksčiau buvo uždarytos;
- staiga atsiradę negalavimai: pilvo skausmas, pykinimas, vėmimas, svirduliuojanti eisena, galvos svaigimas, prakaitavimas, staiga pasikeitęs elgesys ir būdas, alpimas dėl neaiškių priežasčių.

Visų šių simptomų atveju pagalvokite ir apie apsinuodijimo galimybę. Atsargiai ir švelniai apklauskite vaiką, nes išsigandęs jis gali nepasakyti teisybės.

Jei apsinuodijimo įtarimas pasitvirtino, paskambinkite gydytojui arba į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą ir paklauskite, ką daryti.

BENDROSIOS TAISYKLĖS, KAIP ELGTIS VAIKUI APSINUODIJUS

- **Būtinai išlikite ramūs!**
- Apsinuodijus vaikui:
  - **Nelaukite**, kol jis ims negaluoti.
  - **Nedelsdami paskambinkite** bendrosios pagalbos telefonu arba į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą ir pasakykite:
    - Kas apsinuodijo?
Vaiko amžius, svoris, lytis.
    - Kuo apsinuodijo?
Vaistais, buityje naudojama priemone, chemikalais, augalais, grybais, maisto produktais ir t. t. Kuo tiksliau apibūdinkite sudėtį (pvz., perskaitykite gamintojo informaciją ant pakuotės).
    - Koku būdu apsinuodijo? (prarijo, įkvėpė ar apsipylė)
    - Koku kiekiu apsinuodijo?
    - Kada apsinuodijo?
Nurodykite kuo tikslesnį laiką.
    - Kokių negalavimų atsirado?
Kaip vaikas jaučiasi, kokie simptomai, pvz.: pykinimas, vėmimas, kosulys, svai-gulys, alpimas, traukuliai ir pan.

- Ko jau ėmėtės?
(Ar davėte atsigerti, sukėlėte vėmimą, davėte aktyvintosios anglies?)
- Pasakykite savo telefono numerį, kad būtų galima Jums perskambinti.

PIRMOJI PAGALBA APSINUODIJUS

Prarijus

Jei vaikas sąmoningas, duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, bet ne daugiau kaip 200 ml; pvz., 20 kg sveriančiam vaikui apie 100 ml). Paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą ar vaikų (šeimos) gydytojui ir pasitarkite, kaip elgtis toliau.

Nepasitarę su gydytoju ar Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro specialistais:

- **Nevimdykite vaiko:** kai kurių apsinuodijimų atveju taip galite tik pakenkti. Būtina atsiminti, kad mažiems vaikams arba pacientams, kuriems dėl apsinuodijimo yra sutrikusi sąmonė, skrandį plauti gali tik medicinos darbuotojai. Prasidėjus savaiminiam vėmimui, jei vaikas sąmoningas, padėkite jam: palaikykite kaktą ranka, nuvalykite veidą, duokite išsiskalauti burną ir pan. Jei vėmimas prasideda, o sąmonės būklė blogėja, paguldykite ligonį ant kairiojo šono, kad galėtų lengvai kvėpuoti ir nepaspringtų.
- **Negirdykite** pieno, gazuotų gėrimų, limonado, mineralinio vandens ir pan.
- **Nesiimkite** kitų parankinių priemonių.

Tai gali būti pavojinga gyvybei!

Turėkite aktyvintosios anglies* ir putojimą mažinančio preparato** namų vaistinė-lėje. Prieš pradėdami gydymą, būtinai pasitarkite su gydytoju ar Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro specialistais.

* **Aktyvintoji anglis** apsinuodijimų atvejais neleidžia nuodams pateikti į kraują. Atminkite, kad daugelio apsinuodijimų pro burną metu aktyvintoji anglis veiksmingiausia, jei jos skiriama per pirmąją valandą po apsinuodijimo, todėl gydymo ja negalima atidėlioti. Jos skiriama po 0,5–1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyvintosios anglies arba 40–80 tablečių po 250 mg).

** **Putojimą mažinantis preparatas** (pvz., *Espumisan L*) mažina dujų pūslelių paviršiaus įtempimą, gerina dujų absorbciją ir pasišalinimą, skiriamas putojimui mažinti.

Nuodams patekus ant odos

Nuvilkite suterštus drabužius ir odą 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, jei ji nepažeista – su muilu. Nenaudokite neutralizavimo priemonių nusideginus rūgštimis ar šarmais.

Nuodams patekus į akis

Nedelsiant išimkite kontaktinius lęšius, pažeistą akį plaukite tekančiu vandeniu 15–20 min. Akies vokus būtina pakelti, kad būtų gerai išplauta ragena ir junginės maišelis. Jei cheminės medžiagos pateko į akis, būtina kreiptis į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nuodų įkvėpus

Kuo greičiau nutraukite kontaktą su nuodinga medžiaga, atidarykite langus, apsinuodijusį išveskite ar išneškite į gryną orą! Atkreipkite dėmesį, kad kartais bandydami teikti pagalbą galite apsinuodyti ir patys.

- Jei vaikas netenka sąmonės, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.
- Jei sustojo kvėpavimas, pradėkite pradinį gaivinimą (dirbtinis kvėpavimas „iš burnos į burną“, išorinis širdies masažas), kitas asmuo turi iškviesti greitąją medicinos pagalbą.

PAVOJINGI PRODUKTAI

VAISTAI

Centrinę nervų sistemą veikiantys medikamentai

Migdomieji, raminamieji, antipsichotiniai vaistai (neuroleptikai).

Simptomai

Galvos svaigimas, mieguistumas, koordinacijos sutrikimas, apkvaitimas, sujaudinimas, sąmonės netekimas, pykinimas, vėmimas, kvėpavimo sutrikimai.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jei vaikas sąmoningas, o nuo apsinuodijimo praėjo mažiau nei 1 valanda, galite sugirdyti aktyviosios anglios 1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyviosios anglios arba 40–80 tablečių po 250 mg). Nedelsdami paskambinkite bendrosios pagalbos telefonu 112 arba į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite VISAS vaistų pakuotes.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį stabiliai ant kairiojo šono, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Vaistai nuo skausmo

Sudėtis

Paracetamolis, nesteroidiniai vaistai nuo uždegimo (aspirinas, ibuprofenas, diklofenakas ir t.t.), kombinuotieji preparatai nuo peršalimo ir skausmo (*thera-flu, coldrex, gripex, solpadein, panadol extra, saridon, citramonas* ir pan.).

Simptomai

Galvos svaigimas, silpnumas, apetito stoka, nerimas, pilvo skausmai, pykinimas, vėmimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nedelsdami skambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite VISAS vaistų pakuotes.

Vitaminai ir maisto papildai

Sudėtis

Vitaminų ir mikroelementų deriniai, augaliniai ir sintetiniai papildai.

Simptomai

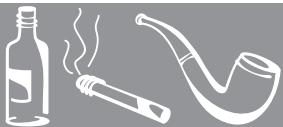
Silpnumas, apetito stoka, pilvo skausmai, pykinimas, vėmimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nemanykite, kad vitaminai visiškai nepavojingi!

Jei vaikas sąmoningas, duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, bet ne daugiau kaip 200 ml; pvz., 20 kg sveriančiam vaikui apie 100 ml). Paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą ar vaikų (šėimos) gydytojui ir pasitarkite, kaip elgtis toliau. Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite VISAS vitaminų ir papildų pakuotes.

KVAIŠALAI

Alkoholis

Sudėtis

Alkoholiniai gėrimai, odekolonai, kvėpalai.

Simptomai

Kalbos ir koordinacijos sutrikimas, apsvaigimas, sujaudinimas, pereinantis į slopinimą, galvos skausmas, pykinimas, vėmimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Aktyvintoji anglis neveiksminga! Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite išgertų svaigalų tarą.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Narkotinės medžiagos

Sudėtis

Morfinas, tramadolis, fentanilio pleistrai, pakaitinei terapijai naudojami opioidai, nelegalūs narkotikai: kanapės, psichostimuliatoriai, opioidai, haliucinogenai ir kt.

Simptomai

Greitas slopinimas, kalbos ir koordinacijos sutrikimas, apsvaigimas, sujaudinimas, galvos skausmas, pykinimas, vėmimas, kvėpavimo sutrikimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jei nuodas suvalgytas, o vaikas sąmoningas ir nuo apsinuodijimo praėjo mažiau nei 1 valanda, galite sugirdyti aktyvintosios anglies 1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyvintosios anglies arba 40–80 tablečių po 250 mg). Nedelsdami paskambinkite bendrosios pagalbos telefonu 112 arba į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą ir klausykite jų nurodymų!

Jei narkotinės medžiagos įkvėptos ar sušvirkštos, aktyvintoji anglis neveiksminga.

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį stabiliai ant kairiojo šono, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112. Neleiskite miegoti – nuolat žadinkite, kol bus suteikta specializuota pagalba.

Nikotinas / tabakas

Sudėtis

Rūkomasis ir kramtomasis tabakas, kramtomoji guma su nikotinu, nikotino pleistrai.

Simptomai

Pykinimas, vėmimas, viduriavimas, pilvo skausmai, seilėtekis, prakaitavimas, ašarojimas, deginimas burnoje, stemplėje ir skrandyje; drebulys, galvos skausmas ir svaigimas, sujaudinimas, pereinantis į slopinimą, traukuliai, raumenų silpnumas, kvėpavimo slopinimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jei nuodas suvalgytas, o vaikas sąmoningas ir nuo apsinuodijimo praėjo mažiau nei 1 valanda, galite sugirdyti aktyvintosios anglies 1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyvintosios anglies arba 40–80 tablečių po 250 mg). Jei tabakas surūkytas, aktyvintoji anglis neveiksminga.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

DUJOS

Smalkės / gaisro dūmai

Sudėtis

Anglies monoksidas (CO) – tai bekvapės, beskonės, sunkesnės už orą dujos, susidaranti iš degimo metu netvarkingose krosnyse, kartais net moderniuose dujiniuose katiluose, taip pat išsiskiria su automobilių išmetamosiomis dujomis. Gaisro dūmuose gali būti ir kitų nuodingų dujų (pvz.: ciano vandenilio, azoto oksidų, amoniako, fluoro, bromo vandenilio ir kt.)

Simptomai

Galvos svaigimas, skausmas, pulsavimas smilkiniuose, užimas ausyse, padažnėjęs kvėpavimas, dusulys, pykinimas, vėmimas. Apsinuodijimui stiprėjant, žmogus pradeda nesusivokti aplinkoje, nebegali išeiti iš užterštos patalpos, gali prarasti sąmonę, oda ir gleivinės tampa ryškiai avietinės spalvos, vėliau įgauna mėlyną atspalvį.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Kuo greičiau atidarykite langus, nukentėjusį išveskite ar išneškite į gryną orą. Nedelsdami skambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį stabiliai ant kairiojo šono, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Jei sustojo kvėpavimas, pradėkite pradinį gaivinimą (dirbtinis kvėpavimas „iš burnos į burną“, išorinis širdies masažas), kitas asmuo turi iškviešti greitąją medicinos pagalbą.

Atminkite, kad artimuosius galite apsaugoti namuose įsirengę bent vieną į anglies monoksidą reaguojančią signalizaciją (detektorių), geriausia miegamosiose patalpose.

Gamtinės dujos

Sudėtis

Natūraliai susidaręs degiųjų dujų mišinys, naudojamas kaip kuras. Gamtinės dujos paprastai sudarytos iš metano (70–90 proc.), etano (0–20 proc.), propano (0–20 proc.), butano (0–20 proc.) ir kt.

Simptomai

Galvos svaigimas, užimas ausyse, padažnėjęs kvėpavimas, dusulys, sujaudinimas, neramumas. Apsinuodijimui stiprėjant, žmogus pradeda nesusivokti aplinkoje, nebegali išeiti iš užterštos aplinkos, praranda sąmonę.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Kuo greičiau atidarykite langus, nukentėjusį išveskite ar išneškite į gryną orą. Nedelsdami skambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį stabiliai ant kairiojo šono, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedeldami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Jei sustojo kvėpavimas, pradėkite pradinį gaivinimą (dirbtinis kvėpavimas „iš burnos į burną“, išorinis širdies masažas), kitas asmuo turi iškviešti greitąją medicinos pagalbą.

ASMENS HIGIENOS PRIEMONĖS

Dantų pasta

Sudėtis

Pagrindinė apsinuodijimą galinti sukelti medžiaga – fluoras.

Simptomai

Nurijus gali būti sudirginta virškinamojo trakto gleivinė, gali prasidėti pykinimas, vėmimas, pilvo skausmai, viduriavimas, sunkių apsinuodijimų atveju gali atsirasti kraujingas viduriavimas, širdies ritmo sutrikimai.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Duokite atsigerti pieno (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml). Jei fluoro turinčios dantų pastos pateko į akis, būtina kuo skubiau jas praplauti dideliu kiekiu tekančio vandens 15–20 min. pakeliant akių vokus. Jei dirginimas (skausmas, deginimas, ašarojimas) išlieka ilgiau, būtina kreiptis į akių gydytoją.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite dantų pastos pakuotę.

Plaukų šampūnas / dušo želė

Sudėtis

Dušo želė, šampūnų sudėtyje paprastai būna muilų ir kvapiųjų medžiagų.

Simptomai

Nurijus gali būti sudirginta virškinamojo trakto gleivinė, prasideda pykinimas, vėmimas, pilvo skausmai, viduriavimas. Susidaro putos. Vemiant putomis, gali sutrikti kvėpavimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nevimdykite. Galite duoti putojimą mažinančio preparato, pvz.: *Espumisan*® L (pagal dozavimo nurodymus esančius 32 psl.).

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Kosmetikos priemonės

Sudėtis

Tai viena gausiausių namie laikomų medžiagų grupių, laimei, daugelis produktų visiškai nekenksmingi (lūpų dažai, pudros, kremai ir t. t.).

Simptomai

Paprastai nežymūs virškinimo sutrikimai, gali prasidėti pykinimas, vėmimas, viduriavimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Paprastai gydymo nereikia. Jei vaikas blogai jaučiasi, paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba vaikų (šeimos) gydytojui, pasitarkite, kaip elgtis. Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite produkto pakuotę.

Losjonai po skutimosi

Sudėtis

Įvairūs alkoholiai.

Simptomai

Paprastai tik nedidelis vietinis dirginimas, galimas galvos svaigimas, koordinacijos sutrikimai, girtumas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml). Aktyvintoji anglis neveiksminga! Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite produkto pakuotę.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Nagų lako valiklis

Sudėtis

Acetonas, etilo ir butilo acetatas, izopropanolis, glikoliai.

Simptomai

Akivaizdžiausias simptomas – būdingas acetono kvapas iš burnos. Nurius gali būti virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais, galimas galvos svaigimas, skausmas, koordinacijos sutrikimai.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nevimdykite! Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos

biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Plaukų dažai

Sudėtis

Gali būti vandenilio peroksido, amoniako.

Simptomai

Nurius gali sukelti virškinamojo trakto gleivinės cheminį nudegimą, atsirasti pykinimas, vėmimas, kartais su krauju, pilvo skausmai, viduriavimas. Prisikvėpavus galimas ašarojimas, kosulys, dusulys, net iki kvėpavimo takų cheminio nudegimo.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nevimdykite! Negirdykite aktyvintosios anglies!

Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml). **Patekus į akis**, nedelsdami pažeistą akį plaukite tekančiu vandeniu 15–20 min. Akies vokus būtina pakelti, kad būtų gerai išplauta ragena ir junginės maišelis. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą. Prisikvėpavus būtinas grynas oras.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

BUITINĖ CHEMIJA

Skalbikliai / skalbinių minkštikliai

Sudėtis

Tiek universalių skalbiklių, tiek švelnių skalbinių ploviklių ir skalbinių minkštiklių sudėtyje paprastai būna įvairios koncentracijos tensidų, muilų, silpnų šarmų, gali būti fosfatų.

Simptomai

Nurius galimas virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais, viduriavimu. Susidaro putos. Vemiant putomis, gali sutrikti kvėpavimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite. Galite duoti putojimą mažinančio preparato, pvz.: *Espumisan*® L (pagal dozavimo nurodymus esančius 32 psl.).

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Dėmių valikliai

Sudėtis

Naujųjų dėmių valymo priemonių sudėtyje būna vaitspirito, acetono, butilacetato, alkoholių ir tensidų. Senujų dėmių valymo priemonių ir specialaus dėmių valiklio sudėtyje gali būti didelės dozės chlorintų angliavandenilių ir kitų labai nuodingų medžiagų.

Simptomai

Aiškiausias simptomas apsinuodijus chlorintais angliavandeniliais yra būdingas saldokas kvapas iš burnos. Tačiau apie 30 proc. žmonių gali jo neužuosti. Tipiškas benzino kvapas gali rodyti, kad apsinuodyta vaitspirito turinčia priemone.

Nurijus galimas virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais, viduriavimu. Galimas galvos svaigimas, galvos skausmai, koordinacijos sutrikimai, sujaudinimas, sąmonės netekimas, traukuliai, kraujotakos ir širdies ritmo sutrikimai. Įkvėpus – kvėpavimo takų sudirginimas, kosulys, dusulys, karščiavimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite. Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Apsipylus odą plaukite 15–20 min. tekančiu vandeniu.

Nedelsdami skambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Dėmių valiklio pakuotę ar etiketę suraskite ir išsaugokite! Gali prireikti perskaityti visą preparato sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis.

Atminkite, kad dėmių valiklių sudėtis būna skirtinga ir jų sukelti apsinuodijimai net ir nedideliais kiekiais gali būti pavojingi gyvybei, todėl gali prireikti specialių gydymo priemonių.

Jei vaikas netenka sąmonės, paguldykite jį kairiojo ant šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Balikliai

Sudėtis

Vandenilio peroksidas, natrio hipochloritas.

Simptomai

Nurijus gali sukelti virškinamojo kanalo gleivinės cheminį nudegimą, atsirasti pykinimas, vėmimas, kartais su krauju, pilvo skausmai, viduriavimas. Įkvėpus gali sukelti kvėpavimo takų cheminį nudegimą, atsirasti kosulys, dusulys.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite. Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml).

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Apsipylus odą 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu.

Prisikvėpavus būtinas grynas oras. Stipriai kosint ir atsiradus skausmui kvėpavimo metu, nedelsdami kreipkitės į gydymo įstaigą.

Skambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Indų plovikliai (plauti rankomis)

Sudėtis

Emulsikliai.

Simptomai

Nurijus gali būti virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais, viduriavimu. Pavojų kelia indų ploviklių putojimas: putomis galima užspringti ir pažeisti kvėpavimo takus.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nevimdykite. Galite duoti putojimą mažinančio preparato, pvz.: *Espumisan*® L (pagal dozavimo nurodymus esančius 32 psl.).

Paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Indaplovių plovikliai

Sudėtis

Disilikatai, natrio karbonatas, citratas ar hidrokarbonatas granulių ar tablečių pavidalu.

Simptomai

Priklausomai nuo priemonės sudėties ir koncentracijos galimi odos, akių junginės, gerklų ir virškinamojo trakto gleivinės sudirginimo ir cheminio nudegimo požymiai. Nurijus galimas virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite. Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml).

Apsipylus plaukite odą tekančiu vandeniu 15–20 min.

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Orkaičių / kepsninių valikliai

Sudėtis

Detergentai, tirpikliai, natrio, kalio hidroksidas.

Simptomai

Priklausomai nuo priemonės sudėties ir koncentracijos galimi odos, akių junginės, gerklų ir virškinamojo trakto gleivinės sudirginimo ir cheminio nudegimo požymiai. Nurijus gali atsirasti pykinimas, vėmimas, pilvo skausmas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite. Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml).

Apsipylus plaukite odą tekančiu vandeniu 15–20 min.

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Tualetų valikliai

Sudėtis

Detergentai, natrio bisulfatas, oksalo rūgštis, fenolis, chloro junginiai.

Simptomai

Priklausomai nuo priemonės sudėties ir koncentracijos galimi sudirginimo požymiai iki cheminio nudegimo.

Nurijus gali būti virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas, cheminis nudegimas, pasireiškiantis pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite. Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno

masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml).

Apsipylus plaukite odą tekančiu vandeniu 15–20 min.

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Stiklų valikliai

Sudėtis

Etilo, metilo alkoholis, etilenglikolis, muilai.

Simptomai

Kalbos ir koordinacijos sutrikimas, apsvaigimas, sujaudinimas, pereinantį į slopinimą, galvos skausmas, pykinimas, vėmimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Aktyvintoji anglis neveiksminga! Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Baldų poliravimo priemonės

Sudėtis

Sudėtis labai įvairi. Pagrindinės sudedamosios dalys dažniausiai būna vaitspiritas ir šėivinė (bespalvė) alyva. Be jų gali būti sėmenų aliejaus, parafino, žibalo, terpentino aliejaus, organinių tirpiklių, vaško ir kt. medžiagų.

Simptomai

Dėl skirtingos sudėties simptomų prognozuoti neįmanoma.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Išgėrus nevimdykite.

Apsipylus plaukite odą tekančiu vandeniu 15–20 min.

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba ben-

drosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę! Gali prireikti perskaityti visą jo sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis. Atminkite, kad kai kurių baldų poliravimo priemonių sukelti apsinuodijimai net ir nedideliais kiekiais gali būti pavojingi gyvybei.

Grindų blizginimo priemonės

Sudėtis

Tensidai, muilai, organiniai tirpikliai ir kt. medžiagos.

Simptomai

Kadangi grindų blizginimo priemonių sudėtis gali būti labai skirtinga, pasireiškia ir labai įvairūs simptomai. Jie priklauso nuo atskirų medžiagų koncentracijos ir derinio.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

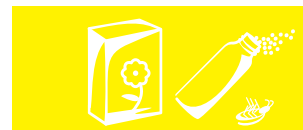
Išgėrus nevimdykite.

Apsipylus plaukite odą tekančiu vandeniu 15–20 min.

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę! Gali prireikti perskaityti visą jo sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis. Atminkite, kad kai kurių grindų blizginimo priemonių sukelti apsinuodijimai net ir nedideliais kiekiais gali būti pavojingi gyvybei.

SODININKYSTĖS IR DARŽININKYSTĖS PRIEMONĖS

Gėlių trąšos

Sudėtis

Azotas (N), fosforas (P), kalis (K).

Simptomai

Dažniausiai apsinuodijimai nedideliais kiekiais yra nepavojingi. Gali atsirasti pykinimas, vėmimas ir viduriavimas, graužti gerklę. Apsinuodijus dideliu kiekiu gali prasidėti pykinimas, vėmimas, staiga sutrikti kvėpavimas, širdies veikla, sutrikti sąmonė.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jei nuodas suvalgytas, o vaikas sąmoningas ir nuo apsinuodijimo praėjo mažiau nei 1 valanda, galite sugirdyti aktyviosios anglies 1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyviosios anglies arba 40–80 tablečių po 250 mg).

Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Priemonės nuo vabzdžių

Sudėtis

Piretriniai / piretroidai, fosforo organiniai junginiai, chlorinti angliavandeniliai (senuose produktuose), eteriniai aliejai, alkoholiai.

Simptomai

Priklausomai nuo priemonės sudėties gali pasireikšti pykinimas, vėmimas, seilėtekis, ašarojimas, taip pat gali susiaurėti vyzdžiai, svaigti galva, ištikti koma, traukuliai, sutrikti širdies ritmas ir kvėpavimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jei nuodas suvalgytas, o vaikas sąmoningas ir nuo apsinuodijimo praėjo mažiau nei 1 valanda, galite sugirdyti aktyviosios anglies 1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyviosios anglies arba 40–80 tablečių po 250 mg). Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą. Ant odos patekusius priemonių likučius (neskirtų naudoti ant kūno) plaukite tekančiu vandeniu 15–20 min. Nedelsdami pasikonsultuokite su gydytoju ar Apsinuodi-

jimų kontrolės ir informacijos biuru! Kalbėdami telefonu visada turėkite produkto, kuriuo buvo apsinuodyta, pakuotę. Gali prireikti perskaityti visą jo sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis. Vykdami pas gydytoją, būtinai pasiimkite produkto, kuriuo apsinuodyta, pakuotę arba etiketę. Atminkite, kad kai kurių vabzdžių naikinančių priemonių sukelti apsinuodijimai net ir nedideliais kiekiais gali būti pavojingi gyvybei.

Graužikų nuodai

Sudėtis

Krešėjimą veikiančios medžiagos (brodifakumas, bromadiolonas ir kt.)

Simptomai

Vėlai (2–3 parą) atsirandantys ir iki kelių mėnesių trunkantys krešumo sutrikimai ir įvairūs kraujavimai (iš nosies, dantenu, atsikosėjimas krauju, vėmimas krauju, kraujingas šlapimas). Gali prikraujuoti į vidaus organus (smegenis, pilvo ertmę).

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jei vaikas sąmoningas ir nuo apsinuodijimo praėjo mažiau nei 1 valanda, galite sugirdyti aktyviosios anglios 1 g kilogramui kūno masės (pvz., 20 kg sveriančiam vaikui reikia 10–20 g aktyviosios anglios arba 40–80 tablečių po 250 mg).

Įtarę, kad vaikas galėjo suvalgyti graužikų nuodų, nedelsdami pasikonsultuokite su gydytoju ar Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro specialistais! Kalbėdami telefonu visada turėkite produkto, kuriuo buvo apsinuodyta, pakuotę. Gali prireikti perskaityti visą jo sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis. Vykdami pas gydytoją, būtinai pasiimkite produkto, kuriuo apsinuodyta, pakuotę arba etiketę. Atminkite, kad graužikų nuodų sukelti apsinuodijimo simptomai atsiranda vėlai ir gali būti pavojingi gyvybei, nelaukite, kol vaikas sunegaluos!

GYVŪNŲ ĮKANDIMAI / ĮGĖLIMAI

Vabzdžių įgėlimai

Bičių, vapsvų, širšių nuodai sudaryti iš baltymų, peptidų ir aminų, kurie sukelia vietinį dirginimą arba bendrinę alerginę reakciją. Skruzdėlių nuodų pagrindinė dalis yra organinė skruzdžių rūgštis, vietiskai dirginanti odą. Uodų, sparvų ir gylių nuodai lengvai kraujo siurbimą (stabdo kraujo krešėjimą), sukelia vietinę reakciją.

Simptomai

Įgėlimo vietoje juntamas skausmas, stiprus niežėjimas, paraudimas, patinimas. Bitės įgėlimo vietoje gali būti likęs tamsus geluonis, kurį reikia atsargiai pašalinti. Pavojingiausia yra bendrinė organizmo reakcija: galvos svaigimas, pykinimas ir vėmimas, bendras silpnumas, bėrimas, plintantis visame kūne, padažnėjęs kvėpavimas ir/ar švokštimas, sąmonės praradimas. Jei įgelta į gyvybiškai svarbią vietą (kaklą, liežuvį, apatinio žandikaulio sritį), vietinė audinių reakcija ir be alergijos požymių gali būti grėsminga gyvybei dėl kvėpavimo takų tinimo.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Jeigu nėra alergijos, įgėlimų simptomai išnyksta savaime arba užtenka vietiniam gydymui skirto šaldomojo tepalo nuo alergijos ar skausmo. Kartais simptomus gali palengvinti įgeltos vietos šaldymas.

Jei vaikas yra alergiškas vabzdžių įgėlimams ar pastebėjote, jog atsiranda bendrinė reakcija, dusulys, nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112!

Gyvatės įkandimas

Paprastoji angis (*Vipera berus*), dar vadinama gyvate marguole, margąja arba pantine gyvate, – vienintelis nuodingas Lietuvos roplys. Paprastosios angies nuoduose yra baltymų ir fermentų, sukeliančių audinių pažeidimą ir kraujo kūnelių irimą.

Simptomai

Priklauso nuo amžiaus, bendros būklės, įkandimo vietos (pavojingiausios galvos, veido sritys), suleistų nuodų kiekio ir koncentracijos. Gali būti vadinamųjų sausų įkandimų. Įkandimas skausmingas, dažniausiai įgelta galūnė patinsta, gali atsirasti bendrinių simptomų: baimė, galvos skausmas ir svaigimas, silpnumas, padažnėjęs širdies plakimas, pykinimas, vėmimas, viduriavimas. Gyvatės įkandimas vaikui gali būti mirtinas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Svarbu kuo greičiau vykti į gydymo įstaigą! Suteikti galūnei stabilų padėtį, kad neju-

dėtų. Pirmosiomis valandomis įkandimo vietą galima šaldyti.

Neveržkite įkastos galūnės, nepjaustykite ir nedeginkite įkandimo vietos!

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

TECHNINĖS PRIEMONĖS

Tirpikliai

Sudėtis

Aromatiniai angliavandeniliai, alkoholiai, ketonai, terpentinas, naftos produktai.

Simptomai

Nurijus galimas virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais, viduriavimu. Įkvėpus – kvėpavimo takų sudirginimas, karščiavimas, plaučių uždegimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nevimdykite! Patekus nuodui ant odos, gausiai plaukite tekančiu vandeniu. Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Dažai / lakai

Sudėtis

Tirpikliai (butilacetatas, ksilolis, toluolas, vaitspiritas ir kt.).

Simptomai

Galvos svaigimas, sąmonės pritemimas, kalbos ir koordinacijos sutrikimas, sujaudinimas, sąmonės netekimas, traukuliai. Kvėpavimo sutrikimas – neritmiškas kvėpavimas. Virškinimo sistemos pažeidimas – pykinimas, vėmimas.

Mažiausiai nuodingi yra vandens emulsiniai dažai, kurių tirpiklis vanduo.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Prarijus nevimdykite! Patekus ant odos ar gleivinės greitai ir atsargiai pašalinkite šviežius dažų ar lako likučius, nuplaukite odą tekančiu vandeniu. Negremžkite išdžiūvu-

sių dažų ar lakų, nes galite sunkiai pažeisti odą ar gleivinę. Patekus į akis, gausiai plaukite tekančiu vandeniu 15–20 min. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę. Gali prireikti perskaityti visą produkto sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono stabiliai, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas ir nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą telefonu 112.

Klijai / montavimo putos

Sudėtis

Etanolis, metanolis, tirpiklis, plastifikatorius, metalų oksidai ir priklausomai nuo paskirties įvairios kitos sudėtinės dalys.

Simptomai

Nurijus gali būti virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais. Įkvėpus – apsvaigimas, apatija, sąmonės sutrikimai, kvėpavimo takų gleivinės sudirginimas. Patekus į akis ir ant odos – sudirginimo ir nudegimo simptomai.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Prarijus nevimdykite! Patekus ant odos ar gleivinės greitai ir atsargiai pašalinkite šviežius klijų likučius, nuplaukite odą tekančiu vandeniu. Jokiu būdu nevalykite klijais išteptos odos ar gleivinės tirpikliais! Negremžkite sukietėjusių klijų, nes galite sunkiai pažeisti odą ar gleivinę. Patekus į akis, gausiai plaukite tekančiu vandeniu 15–20 min. pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą. Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę. Gali prireikti perskaityti visą produkto sudėtį, gamintojo ar platintojo kontaktinius duomenis. Atminkite, kad klijų sudėtis būna skirtinga ir gali prireikti specialių gydymo priemonių.

Galvaniniai elementai

Sudėtis

Metalų druskos (cinko, kadmio, gyvsidabrio, nikelio, ličio), koncentruotas šarmas.

Simptomai

Prarijus galvaninį elementą gali prakiurti jo išorinis dangalas ir išsivystyti stiprus cheminis nudegimas, įstrigus elementui – mechaninis žarnų nepraeinamumas. Nurijus gali atsirasti pykinimas, vėmimas, pilvo skausmai.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Prarijus nevimdykite. Duokite atsigerti paprasto vandens (apie 5 ml kilogramui kūno masės, pvz., 20 kg sveriančiam vaikui 100 ml, bet ne daugiau nei 200 ml.).

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Benzinas / dyzelinas

Sudėtis

Cikliniai, acikliniai, aromatiniai angliavandeniliai, fenoliai.

Simptomai

Nurijus galimas virškinamojo trakto gleivinės sudirginimas kartu su pykinimu, vėmimu, pilvo skausmais, viduriavimu, girtumo simptomai, mieguistumas ir koma. Įkvėpus – kvėpavimo takų sudirginimas, karščiavimas, plaučių uždegimas, kartais staiga netenkama sąmonės.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Prarijus nevimdykite! Patekus ant odos gausiai plaukite tekančiu vandeniu. Patekus į akis, pažeistą akį nedelsdami 15–20 min. plaukite tekančiu vandeniu, pakėlę akių vokus. Būtinai kreipkitės į akių gydytoją arba į artimiausią gydymo įstaigą.

Nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Stabdžių skystis / aušinimo skystis

Sudėtis

Metilo spiritas, etilenglikolis, izopropilo alkoholis ir kt. alkoholiai.

Simptomai

Kalbos ir koordinacijos sutrikimas, apsvaigimas, sujaudinimas, pereinantį į slopinimą, galvos skausmas, pykinimas, vėmimas.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Aktyvintoji anglis neveiksminga! Apsinuodijimai alkoholio surogatais gali būti labai pavojingi, todėl nedelsdami paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų!

Jei įmanoma, suraskite ir išsaugokite nuodo pakuotę.

Jei apsinuodijusiojo sąmonės būklė blogėja, paguldykite jį ant kairiojo šono, kad galėtų laisvai kvėpuoti, neužspringtų vemdamas, nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą.

NUODINGI AUGALAI

Sudėtis

Labai įvairi, priklauso nuo augalo rūšies. Skirtinguose augaluose esančios medžiagos gali būti nekenksmingos, veikti dirginamai arba sukelti sunkų apsinuodijimą. Todėl labai svarbu žinoti augalo pavadinimą ar bent įsidėmėti, kaip jis atrodo, kad galėtumėte konsultuojančiam gydytojui ar Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro specialistui kuo daugiau apibūdinti išvaizdą (kokio aukščio augalas, kokie lapai, žiedai, uogos ar vaisiai), atsiųsti augalo nuotrauką ar vykstant pas gydytoją tiesiog atsivežti augalo šakelę.

Simptomai

Augalai gali sukelti labai įvairių negalavimų nuo vietinio gleivinių ir odos dirginimo, cheminio nudegimo iki viso organizmo reakcijos, kuri gali pasireikšti pykinimu, vėmimu, viduriavimu, traukuliais, širdies veiklos sutrikimu, gali atsirasti apsvaigimas, mieguistumas ar sujaudinimas. Atminkite, kad kai kurie augalai yra labai nuodingi ir net nedideliais kiekiais gali sukelti mirtinus apsinuodijimus.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Nedelsdami pasitarkite su gydytoju ar Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro specialistais ir nupasakokite padėtį! Jums patars, ką daryti toliau.

GRYBAI

Sudėtis

Pavojingiausi Lietuvoje pasitaikantys nuodingi grybai yra žalsvoji, balkšvoji ir papras-toji musmirės, eglinė kūgiabudė, nuodingoji tauriabudė, plaušabudės, skydabudė, bobausis, nuodingasis nuosėdis. Net nedidelis kiekis nuodingo grybo gali sukelti gy-vybei pavojingus apsinuodijimus.

Atminkite, kad sunegalaujama ir nuo valgomųjų grybų, nes grybai – sunkiai virški-namas maistas. Valgomaisiais grybais galima apsinuodyti juos netinkamai laikant ar ruošiant.

Simptomai

Apsinuodijimo grybais simptomai gali pasireikšti per pusvalandį ar gerokai vėliau, praėjus net 6–48 valandoms po valgio. Ryškiausi simptomai: staigus vėmimas ir gau-sus viduriavimas, stiprūs pilvo skausmai. Sunkumo jausmas, skausmas skrandžio sri-tyje, pykinimas, vėmimas ir viduriavimas gali atsirasti užvalgius ir valgomųjų grybų, tačiau šie negalavimai turėtų išnykti savaime per 4–6 valandas!

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Kuo skubiau paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą arba ben-drosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Pasidalykite įtarimais, Jums patars, ar reikia kreiptis į gydytoją arba važiuoti į ligoninę. Atminkite, kad apsinuodiji-mai grybais gali būti grėsmingi gyvybei, todėl delsti negalima.

NITRATAI

Sudėtis

Nitritai, nitratai – tai iš azoto ir deguonies sudaryta cheminė medžiaga, neturinti kva-po, skonio ir išliekanti vandenį virinant ar kitaip ruošiant. Ypač pavojinga nėščiosioms ar kūdikiams iki 6 mėn. (pvz., skiedžiant sausų pieno mišinius užteršto šulinio van-deniu). Atminkite, kad negalima maistui vartoti netikrintų ar užterštų nitratais šulinių vandens.

Simptomai

Apsinuodijimai nedideliais nitratais dažnai nepastebimi, gleivinėse, pirštų ga-luose, ausų pakraščiuose atsiranda mėlynas atspalvis, gali atsirasti pykinimas, vėmi-mas. Sunkaus apsinuodijimo atveju staiga sutrinka kvėpavimas, širdies veikla, praran-dama sąmonę, pamėlsta visas kūnas, o kraujas įgauna šokoladinį atspalvį.

Neatidėliotina / neprofesionali pagalba

Įtarę apsinuodijimą kuo skubiau paskambinkite į Apsinuodijimų kontrolės ir informa-cijos biurą arba bendrosios pagalbos telefonu 112 ir klausykite jų nurodymų! Pasidalykite įtarimais, Jums patars, kokių priemonių imtis, ar reikia kreiptis į gydytoją arba važiuoti į ligoninę. Atminkite, kad apsinuodijimai nitratais / nitritais, gali būti grėsmingi gyvybei, ypač kūdikių, todėl delsti negalima.

APIE ESPUMISAN® L

Espumisan® L gali veiksmingai padėti apsinuodijus putojančiomis medžiagomis (šampūnais, plovikliais ir pan.)

Apsinuodijus putojančiomis medžiagomis kyla pavojus, kad putos pateks į kvėpavimo takus, todėl svarbu mažinti putojimą.

Espumisan® L sudėtyje yra putojimą mažinančios medžiagos simetikono.

Kaip *Espumisan® L* veikia?

Espumisan® L mažina dujų burbuliukų, iš kurių sudarytos putos, paviršiaus įtempimą, dėl to burbuliukai subliūkšta ir putojimas mažėja.

Ar *Espumisan® L* yra saugus?

Espumisan® L nepatenka į kraują ir iš organizmo pasišalina nepakitęs.

Kaip *Espumisan® L* vartoti įtariant apsinuodijimą putojančiomis medžiagomis (plovikliais, šampūnais ir pan.)?

Atsižvelgiant į apsinuodijimo sunkumą:

**vaikams duodama 2,5–10 ml
(tai atitinka nuo 65 lašų iki 1/3 buteliuko) *Espumisan® L*;**

**suaugusiesiems – 10–20 ml
(tai atitinka 1/3–2/3 buteliuko) *Espumisan® L*.**

Espumisan® L galima girdyti šaukšteliu arba sumaišyti su nedideliu kiekiu vandens stiklinėje.

Anotacija:

Firminis vaisto pavadinimas: *Espumisan® L 40 mg/ml geriamoji emulsija*. 1 ml tirpalo (25 lašai) yra 40 mg simetikono. Vaisto forma: geriamoji emulsija. Indikacijos: virškinamojo trakto sutrikimų, kurie pasireiškia meteorizmu, simptominis gydymas; putojimui mažinti apsinuodijus detergentais (paviršiaus įtempimą didinančiomis medžiagomis).

Dozavimas ir vartojimo būdas: kūdikiams arbatiniu šaukšteliu įpilti 1 ml (tai atitinka 25 lašus) *Espumisan® L* į maitinimo buteliuką arba sugirdyti prieš žindymą arba po jo. Apsinuodijus: vaikams skiriama po 2,5–10 ml (tai atitinka nuo 65 lašų iki 1/3 buteliuko) *Espumisan® L*, suaugusiesiems – po 10–20 ml (tai atitinka 1/3–2/3 buteliuko) *Espumisan® L*. Kontraindikacijos: *Espumisan® L* negalima vartoti esant padidėjusiam jautrumui veikliajai medžiagai simetikonui arba jo sudėtyje esančioms pagalbinėms medžiagoms. Įspėjimai ir atsargumo priemonės: nėra.

Prašome įdėmiai perskaityti pakuotės lapelį ir vaistą vartoti, kaip nurodyta. Jei simptomai nepraeina ar atsirado šalutinis poveikis, dėl tolesnio vaisto vartojimo būtina pasitarti su gydytoju ar vaistininku.

KUR KREIPTIS

Įtardami apsinuodijimą visuomet kreipkitės į:

**savo šeimos gydytoją.
Jo telefoną įrašykite čia**

---

arba

**Apsinuodijimų kontrolės ir
informacijos biurą**
telefonais

+370 5 236 20 52

arba

+370 687 53378

arba

**Pagalbos telefonu
112**

